

Маріупольський
державний
університет

**ІННОВАЦІЇ
В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, ШЛЯХИ ЗАГРОВАДЖЕННЯ У
ПРАКТИКУ**

**Збірник матеріалів
III Всеукраїнської науково-практичної конференції**

Київ - 2024

Інновації в дошкільній освіті: теорія, перспективи, шляхи запровадження у практику: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 28 березня 2024 року / за заг. ред. Ю.О.Демидова. Маріуполь: МДУ, 2024. 207 с.

Редакційна колегія:

Голова

– Микола ТРОФИМЕНКО, ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Заступник голови

– Олена БУЛАТОВА, перший проректор МДУ, доктор економічних наук, професор;

Члени оргкомітету:

– Юлія ДЕМИДОВА, завідувач кафедри дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент;

– Катерина КРУТІЙ, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти;

– Ольга ФУНТИКОВА, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти;

– Світлана МАКАРЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;

– Оксана ПОПОВСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти;

– Вікторія ЯЙЛЕНКО, старший викладач кафедри дошкільної освіти;

– Ірина ДЕСНОВА, в. о. завідувача кафедри практичної психології, кандидат педагогічних наук, доцент;

– Оксана ГОЛЮК, завідувач кафедри педагогіки та освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою психолого-педагогічного факультету
Маріупольського державного університету
(протокол № 10 від 28 березня 2024 року)

Статті публікуються в авторській редакції

© Колектив авторів, 2024

© Кафедра дошкільної освіти МДУ, 2024

Хангелдієв Ресул

здобувач 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітня програма «Практична психологія»

Маріупольський державний університет, м. Київ

Науковий керівник:

Василь Шусть

к. пед. наук, доцент,

доцент кафедри практичної психології,

Маріупольський державний університет, м. Київ

ПОДОЛАННЯ ТРИВОЖНОСТІ ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ У ДОШКІЛЬНИКІВ

Діяльність психолога пов'язана із наданням допомоги, відповідно до запиту. Але кількість методів, технік, напрямів, які можна використовувати в роботі психолога є величезна.

Так, одним із найпоширеніших є напрям казкотерапії. Даний напрям використовують не лише в роботі з дітьми, часто він є ключовим у роботі з дорослими людьми.

Основними функціями використання цього напрямку, як зазначають О. Деркач та М. Замелюк є можливість максимального розвитку та збереження здоров'я дитини, а саме підтримка його психічної, духовної та, що не менш важливо, соціального компонентів. Таке гармонійне поєднання сприятиме формуванню здорової Я-концепції зростаючої особистості, розвитку позитивної взаємодії із зовнішнім світом та оточуючими людьми [2, 3].

Як зазначає у своїй публікації М. Замелюк, казкотерапія є тією системою, за допомогою якої дорослі «передають» життєвий та навіть, культурно-історичний, досвід дитині, при цьому розвиваючи її природний потенціал, її творчі здібності та уяву, вміння до емпатії, доброзичливості та щирості. Адже, метою казки є перетворення негативних образів на образи зі знаком «+». Коли дитина перебуває у спокійному, врівноваженому стані, тоді й відчуває себе впевнено та у безпеці [3, с.17].

О. Бурчик підкреслює, що в ході історичного розвитку, казкотерапія є методом передавання досвіду людства, що сприятиме ефективній інтеграції особистості, в процесі взаємодії людини зі світом. На думку автора, головний принцип цього методу - сприяння духовному, емоційному, психічному розвитку зростаючої особистості [1, с.205].

Як зазначають науковці, в процесі «роботи з» казкою та в момент «прогривання» ролі в казці, дитина оволодіває новими навичками, такими як поступове сприймання себе та інших дітей, з врахуванням позитивних та негативних якостей; вміння розподілити головні та другорядні ролі, сприйняти ці ролі та гідно дотримуватися правил гри у казці усіма учасниками; кожна дитина навчається сприймати один одного як індивідуальність. Звісно, такі навички не виникають під час лише однієї казки чи терапії, тобто одномоментно. Чим більше власного досвіду набуває дитина, чи то під час слухання казки, чи

під час складання власної казки або в момент програвання казкових ролей, тим краще будуть закріплюватися нові знання та вміння.

Метод терапії казкою з дошкільниками сприяє розвитку їх активності, самостійності, емоційності, формуванню творчому мисленню та зв'язному мовленню [3].

У публікації, О.Бурчик, виділено ряд технік терапії казкою, визначені автором як доцільні для особистісного розвитку дитини дошкільного віку:

1. Форма розповідання казки – розповідання відомої або нової казки від третьої особи та розповідь казки, яку знає уся група дітей. У першому варіанті, казку розповідає психолог, а в другому варіанті казку розповідають усі учасники

2. Створення власної казки передбачає кілька видів: коли казку створює один учасник індивідуально; групове складання казки – коли казку починає один учасник, а інші учасники по-черзі продовжують її; варіант написання казки за дві хвили, коли не відривається ручка від аркуша паперу.

3. Лялькова терапія в казці та драматизація казки – сприяє втіленню уявних образів, адже використовуються ляльки-маріонетки, пальчикові ляльки та тіньові ляльки. Важливим є момент власне створення ляльки для казки [1, с. 204-205].

Казкотерапія як терапевтична техніка роботи з дітьми, вперше була описана Річардом Гарднером (1971 р.). Але створення та використання казки та неймовірних розповідей були чудовим методом виховання дітей з прадавніх давен.

Діти, також використовують казки та історії, щоб розповісти про себе оточуючим людям в своєму житті, досить своєрідно, дещо неправдоподібно, але таким чином сигналізують світу про себе, свої потреби і почуття..

І це зрозуміло, адже терапія казкою об'єднує декілька функцій:

- Передавання з покоління до покоління життєвого досвіду та мудрості;
- Набуття базових цінностей;
- Розвиток та формування психіки зростаючої особистості;

Завдяки цьому методика є корисною в дитячій терапії. Терапія казкою та розповідь історій це унікальна техніка, яка використовується і з дітьми, і з дорослими.

Казкотерапія включає:

– художні казки – створенні народом певної країни та авторські оповідання;
– дидактичні казки – створені педагогами для цікавого викладу навчального матеріалу.

– корекційні казки (psychocorrectional) – створені для м'якого впливу на поведінку дитини.

– терапевтичні (психотерапевтичні) – казки, які зціляють душу, казки, що розкривають глибокий сенс подій.

– медитативні казки орієнтовані на зцілення емоцій та почуттів, знімають напругу, знижують тривожність, сприяють розвитку психічних процесів дитини [2, 3].

Як зазначають науковці, власне ставлення дитини до казки допомагає розпізнати характер психічних травм та вилікувати їх. Люди та діти різного віку сприймають казку по-різному. Застосування терапії казкою сприяє психічному розвитку дитини, поліпшенню її емоційного стану, зменшенню тривоги, особливо у сучасному світі, тощо.

Важливо, коли дорослий, педагог, психолог допомагають у створенні власної казки дитиною. Адже, створюючи власну казку, дитина «переносить» у неї усі свої страхи, переживання, негативні емоції та спогади, натомість замінюючи позитивними емоціями, думками, у дошкільника формується позитивна самооцінка та віра у власні сили.

Те, що казкотерапія є найбільш м'яким методом у роботі психолога з дітьми, зазначають багато науковців. Адже, під час емоційної реакції на казку, діти оволодівають навичками співпереживання, емпатії, підтримки та розуміння, навчаються вирішувати «казкові» проблеми та висловлювати свою думку. Діти навчаються долати внутрішні суперечності за допомогою казки [4].

Отже, розуміємо, що використання терапії казкою сприяє розвитку психічного, емоційного, духовного, морального потенціалу дитини. Певною мірою допомагаючи позитивній соціалізації та інтеграції зростаючої особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурчик О.В. Групова казкотерапія в особистісно-орієнтованому вихованні дітей. Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка. Житомир, 2005. № 25. С. 203–205
2. Деркач О. Педагогіка творчості: Арт-терапія на допомогу вчителю, вихователю, практичному психологу. Вінниця: ВДПУ, 2006. 60 с.
3. Замелюк М.І. Казкотерапія як інноваційна здоров'язбережувальна технологія у просторі сучасного дошкільного закладу. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Педагогічні науки». Луцьк, 2017. № 2/35. С. 14–19
4. Замелюк М., Міліщук С. Казкотерапія як психологічний метод у роботі з дітьми дошкільного віку Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах 2019 р., № 63, Т. 1. С. 41-44
5. Магдисюк Л. І. Казкотерапія в психологічному консультуванні дітей та дорослих : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III–IV рівнів акредитації. Луцьк :Вежа-Друк, 2019. 152 с.